

RAPPORT
betreffende een
ecologisch veldonderzoek
Nieuwstraat 9-11,
Gemeente Oudewater

Datum : 2 juli 2012
Kenmerk : 12055627/NHO/rap1
Auteur : Dhr. drs. N.C. Houter

Vrijgave : Ing. B.C.R. Willems

1/0:

Opdrachtgever : Gemeente Oudewater
: Pb. 100
: 3420 DC Oudewater

© IDDS bv. Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm,
elektronisch of anderszins zonder voorafgaande,
schriftelijke toestemming van de uitgever.

NOORDWIJK (hoofdkantoor)

's-Gravendijkseweg 37
Postbus 126
2200 AC Noordwijk

T 071 - 402 85 86
info@idds.nl
www.idds.nl

VEENENDAAL

T 0318 - 69 00 22

BREDA

T 076 - 548 66 20

HOOGVEEEN

T 0528 - 72 22 29

SEVENUM

T 077 - 467 05 86

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	3
1.1	AANLEIDING EN DOEL VAN HET ONDERZOEK	3
1.2	PLANGEBIED	3
2.	WERKWIJZE	4
3.	RESULTATEN	5
3.1	ALGEMEEN	5
3.2	GIERZWALUW EN HUISMUS	6
3.3	VLEERMUIZEN	7
4.	KAPVERGUNNING	8
5.	CONCLUSIES en AANBEVELINGEN	9
6.	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	10
7.	FOTO'S PLANGEBIED	11

1. INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL VAN HET ONDERZOEK

De voorgenomen planontwikkeling aan de Nieuwstraat 9-11 te Oudewater, Gemeente Oudewater, en de voorbereiding daarop, vormt de aanleiding tot dit onderzoek. Het plangebied heeft betrekking op een basisschool die zal worden gesloopt met het oog op vervangende nieuwbouw. Bij sloop, bouw en ontwikkeling worden mogelijk beschermde natuurwaarden verstoord. De voorgenomen plannen dienen te worden getoetst aan de natuurwetgeving, teneinde overtreding van deze wetgeving te voorkomen.

Door RBOI is reeds een bureauonderzoek uitgevoerd in relatie tot de aanwezige ecologische waarden binnen het plangebied. Hieruit is naar voren gekomen dat zich mogelijk vaste verblijfplaatsen van vleermuizen op de planlocatie bevinden, en dat mogelijk vogels waarvan de nesten jaarronde bescherming genieten, zoals de Huismus en de Gierzwaluw.

Het hier beschreven veldonderzoek heeft tot doel middels een eerste oriëntatie te verifiëren of zich in het plangebied mogelijk vaste broed-, schuil- of verblijfplaatsen van Huismus, Gierzwaluw en van vleermuizen bevinden. Nesten van Huismus en Gierzwaluw zijn jaarrond beschermd. Verblijfplaatsen en essentiële foerageergebieden van alle soorten vleermuizen zijn tevens jaarrond beschermd. Door het veldonderzoek in de avond uit te voeren in het geschikte seizoen, kan met veel meer zekerheid de aanwezigheid van genoemde soorten worden aangetoond of worden uitgesloten.

1.2 PLANGEBIED

Het plangebied heeft een oppervlak van circa 0,2 hectare, en wordt aan de zuidzijde begrensd door de Kloosterstraat, aan oost- en noordzijde door woningen met een tuinen en een parkeerplein. Aan de westzijde bevindt zich de Nieuwstraat. De locatie is in dorpskern gelegen, doch de genoemde straten faciliteren slechts bestemmingsverkeer. De bebouwing van het plangebied bestaat uit twee panden. Het noordelijk gelegen pand blijft behouden, het pand dat aan de Nieuwstraat grenst zal sloopwerkzaamheden ondergaan.

Fig. 1. Plangebied Mariaschool Oudewater, Gemeente Oudewater.

2. WERKWIJZE VELDONDERZOEK

Het veldbezoek heeft op 15 juni '12 en plaatsgevonden en had ten eerste een algemeen karakter, waarbij het plangebied is nagegaan op geschikte biotopen voor overige beschermde natuurwaarden (amfibieën, reptielen, grondgebonden zoogdieren, vaatplanten, vissen, insecten). Hierbij is met name gekeken naar de aan- of afwezigheid van geschikte habitats, en van geschikte schuil- of verblijfplaatsen, zodat ook de mogelijke aanwezigheid van deze beschermde soorten in het plangebied elders in het jaar kan worden ingeschat.

Gierzwaluw en Huismus

In de vooravond is gericht naar Gierzwaluw en Huismus gekeken met als doel na te gaan of deze dieren binding met het plangebied vertonen met betrekking tot nestzorg. Door nauwkeurig met een verrekijker (x8) de vluchten van de dieren boven het plangebied te observeren kan worden vastgesteld of zij nestzorg vertonen, dan wel geen binding vertonen. Voor onderhavige locatie is 75 minuten geobserveerd. Gelet is daarnaast op sporen van uitwerpselen. Huismus en Gierzwaluw zijn soorten zijn met name in de namiddag en avond actief. Om die reden is juist in de vooravond het plangebied bezocht en kon het gedrag van eventueel aanwezige dieren worden geobserveerd.

Vleermuizen

Er zijn twee opnameronden uitgevoerd, op 15 juni en 26 juni. Hierbij is na zonsondergang specifiek naar uitvliegende vleermuizen is gekeken. Daarbij is gebruik gemaakt van een Petterson D240x detector. Het onderzoek sluit aan bij het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol en betreft twee opnamen. Indien uit dit veldonderzoek aanvullend vleermuisonderzoek noodzakelijk blijkt, dan zijn met deze opnamen reeds de belangrijke seizoensgebonden aspecten van juni/juli afgekaart.

Belangrijk volgens het protocol is dat elk type vleermuisverblijfplaats wordt uitgesloten alvorens aanvang sloop of kap. Hiertoe zijn vaak opnames in de verschillende seizoenen noodzakelijk. Zo worden voor zomerblijven vaak andere plaatsen gebruikt dan voor bijvoorbeeld winterblijven.

3. RESULTATEN

3.1 ALGEMEEN

In het plangebied werden op voorhand geen biotopen verwacht voor beschermde amfibieën reptielen, vissen, insecten, vaatplanten of grondgebonden zoogdieren. Er zijn bijvoorbeeld geen watergangen, en het plangebied is volledig verhard, met nauwelijks vegetatie. Het betreft dorpskern, met daarmee voor vaatplanten weinig kansrijk biotoop, al is wel jonge aangroei van Muurvaren aangetroffen op het muurtje dat de perceelscheiding vormt. Deze is niet beschermd doch behoudenswaardig. Voor beschermde grondgebonden zoogdieren zijn geen kansrijke biotopen aanwezig in het plangebied. Deze dieren stellen hoge eisen aan hun omgeving, en het plangebied voldoet daar niet aan. Wel komen mogelijk de Huismuis, Rat, en minder waarschijnlijk, de Veldmuis voor. Het plangebied is van geen betekenis voor overige beschermde soorten.

Tabel 1a: Overzicht van te verwachten beschermde soorten in het plangebied, of waarvoor het plangebied mogelijk een functie vervult. (Vogels zie tabel 1b).

Soortgroep	Naam	Tabel I	Tabel II	Tabel III
Amfibieën	-			
Reptielen	-			
Vlinders	-			
Kevers	-			
Vissen	-			
Vaatplanten	-			
Zoogdieren	Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger			x x
	Bruine rat, Huismuis Veldmuis	- x		

Tabel 1b. Overzicht van te verwachten beschermde vogelsoorten in het plangebied, of soorten waarvoor het plangebied mogelijk een functie vervult.

Vogels	Naam
Broedvogels*	Ekster, Koolmees, Merel, Spreeuw, Zwarte kraai, Kauw
Jaarrond beschermde nesten (cat. 1-4) **	Huismus, Gierzwaluw
Nesten van vogels uit cat. 5***	-

* Ontheffing voor werkzaamheden tijdens het broedseizoen is alleen mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dergelijke belangen zijn hier niet van toepassing. ** Vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. ***Van deze soorten vogels zijn de nesten niet jaarrond beschermd, maar wordt inventarisatie van de nesten gewenst geacht (Ministerie van E,L en I).

3.2 GIERZWALUW EN HUISMUS

De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren gunstig (15 juni, onbewolkt, 18-20 graden Celsius, wind=2 BFT, 20h). Op grond van onze observaties bleek de Gierzwaluw algemeen voor te komen rondom de planlocatie. De Huismus is niet aangetroffen. Boven het platte dak van de te amoveren bebouwing aan de Nieuwstraat passeren Gierzwaluwen in kleine aantallen (3-10 individuen). Door de vluchten te observeren bleek Gierzwaluw vooral binding te hebben met de panden ten zuidoosten van de Kloosterstraat (overzijde).

De te slopen bebouwing betreft hoogbouw met plat bitumen dak. Voor Huismus en Gierzwaluw zijn deze daken doorgaans ongeschikt. Samen met de veldobservaties waarbij geen nestzorg is vastgesteld boven het dak (het afleveren van de gevangen insecten aan de juvenielen op het nest) kan redelijkerwijs worden uitgesloten dat zowel de Gierzwaluw als de Huismus van het plangebied gebruik maken tijdens het broedseizoen.

Ook de meeste overige soorten vogels zullen van het dak geen gebruik kunnen maken als broedplaats. Voor algemene broedvogels is verder geen habitat beschikbaar vanwege het ontbreken van vegetatie binnen de grenzen van het plangebied. Kraaien, Kauwen, en soms ook Meeuwen vormen hier een uitzondering op. Tijdens het veldbezoek zijn geen indicaties voor de aanwezigheid van nesten van deze soorten gevonden. Grofweg loopt het broedseizoen van 15 maart tot 15 juli, maar wordt feitelijk bepaald door de daadwerkelijke aanwezigheid van broedparen.

3.3 VLEERMUIZEN

Het te slopen pand lijkt mogelijk geschikt om verblijfplaatsen voor vleermuizen te herbergen. In oude scholen worden dikwijls vleermuisverblijven aangetroffen. Er zijn onder de daklijst enkele ventilatiegaten in de muur aanwezig welke als invliegopening kunnen dienen. Veel mogelijkheden lijken er echter niet te zijn. De daklijsten zijn over het algemeen in goede staat, en het voegwerk ook. Inspectie van de ventilatieopeningen met een verrekijker (x8) vanaf de grond gaf de indruk dat de ventilatiegaten enigszins vervuild of verstopt waren, al was dit niet goed te zien. Vermoedelijk is bij de bouw spouwmuur aangebracht. Het pand dateert uit de jaren vijftig. In die tijd werden spouwmuren niet gevuld met isolatiemateriaal. Mogelijk gebruiken vleermuizen deze spouwmuur voor één of meer van de diverse mogelijke functies zoals kraam-, winter-, paar-, en zomerverblijfplaatsen.

Tijdens de eerste opname op 15 juni is tweemaal vlak na elkaar rond 45 minuten na zonsondergang enkele langsvliegende Gewone dwergvleermuis waargenomen. Er kon niet direct worden vastgesteld of deze het te slopen pand verlieten, of dat deze dieren van net buiten het plangebied een schuilplaats hebben verlaten. Het lijkt er niet op dat de dieren de zijde van de Nieuwstraat gebruiken, gezien daar geen enkele activiteit is waargenomen. De geringe waargenomen activiteit duidt in ieder geval niet op een nabijgelegen forse kolonie zoals een kraamverblijfplaats.

Om verder aan te tonen dan wel uit te sluiten dat vleermuizen van het pand gebruik maken, en om het onderzoek aan te laten sluiten bij het landelijk vleermuisprotocol, is een tweede opname ronde uitgevoerd. Dit tweede bezoek vond op 26 juni plaats. De weerscondities waren aanvankelijk gunstig (onbewolkt, 20 graden celsius, wind Bft=3-4, maar met naar middernacht toe stevig aantrekkende wind (Bft 5) en lichte motregen. Bij de grote Acacia op het plein net buiten het plangebied is kort de activiteit van een foeragerende Gewone dwergvleermuis waargenomen omstreeks 22:50h. Verder is geen activiteit waargenomen.

Soorten die op grond van verspreidingsgegevens hier met name verwacht kunnen worden, en van gebouwen gebruik maken, zijn de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger. Gezien de geringe activiteit van de Gewone dwergvleermuis, en geen activiteit van de Laatvlieger, lijkt het huidige pand met zekerheid van geen betekenis voor zomer- of kraamverblijfplaatsen van deze soorten. De dieren maken voor hun winterverblijfplaatsen gebruik van andere schuilplaatsen dan tijdens het zomerseizoen. Het is op grond van dit onderzoek echter niet uit te sluiten of het pand ter winterverblijf door deze dieren wordt gebruikt. Twee aanvullende opnames in augustus/september zullen dat verder kunnen uitsluiten.

4. KAPVERGUNNING

In het plangebied staan zes leibomen (Linde). Voor het weghalen van deze bomen is naar verwachting geen omgevingvergunning verplicht. De bomen staan niet op de lijst met beschermende bomen en zijn ook niet te beschouwen als knotboom. Deze bomen bieden tevens geen broedgelegenheid aan vogels.

Regelgeving kapvergunning:

De gemeente Oudewater beschermt diverse gemeentelijke bomen en bomen die in het bezit zijn van particulieren. Op de beschermde bomenlijst staan bomen waarvan de gemeente vindt dat ze een:

- imposante verschijning hebben;
- op een bijzondere locatie staan;
- bijzondere plaats in de geschiedenis in nemen;
- bijzondere status hebben (Koninginneboom, geschenkboom of klimaatbosje).

Naast de bomen die op de beschermde bomenlijst staan, zijn ook alle knotbomen in de gemeente Oudewater via de APV beschermd. Ook voor deze bomen geldt dat ze niet zonder kapvergunning verwijderd mogen worden.

Een beschermde boom valt onder de kapverordening zoals staat beschreven in de Algemeen Plaatselijke Verordening, artikel 4:11. Beschermde bomen mogen alleen gekapt worden als de gemeente daarvoor een kapvergunning afgeeft.

5. CONCLUSIES en AANBEVELINGEN

In het plangebied zijn geen beschermde soorten aangetroffen uit de overige soortgroepen, en worden ook niet verwacht. Geschikte biotopen ontbreken daartoe.

Aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van vogels in het plangebied lijkt uitgesloten. De Huismus komt niet voor in het plangebied. De Gierzwaluw foerageert in kleine aantallen boven het plangebied. Nestzorg binnen de grenzen ervan is niet aangetoond. Het te slopen pand met plat bitumen dak lijkt verder ongeschikt voor het herbergen van nesten van deze soort. Ook het dak van het te behouden pand lijkt verder geen nesten te herbergen. Het plangebied, geheel verhard, is van geen belang voor beschermde vogelwaarden.

Gedurende twee opnamen (15 juni, 26 juni) is weinig activiteit van vleermuizen waargenomen. Het plangebied lijkt vooralsnog dan ook van geen betekenis voor zomer- en kraamverblijven van gebouwbewonende soorten als de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger. Er zal met het plan geen foerageergebied verloren gaan. Op grond van deze bevindingen kan echter het gebruik van de planlocatie als paar- of winterverblijfplaats niet worden uitgesloten.

Om verder uit te sluiten dat het te slopen pand niet als winter- en paarverblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis wordt gebruikt zijn twee aanvullende opnamen in augustus/september noodzakelijk.

Door in het bouwplan voorzieningen voor stadsvogels en vleermuizen op te nemen kan een bijdrage worden geleverd aan de ontwikkeling van stedelijke natuur. Hierbij kan worden gedacht aan vogelvriendelijk vogelschroot, vogelpannen, neststenen en nestkasten, bijvoorbeeld in combinatie met daktuin. Het inzicht dat de verantwoordelijkheid van een ecologisch meer duurzame stedelijke ontwikkeling reeds op de ontwerptafel dient te worden opgepakt is ook voor deze ingreep zeer relevant.

IDDS bv.
Noordwijk (ZH)

6. GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & De Vlinderstichting (2006). De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming. KNNV Uitgeverij, Zeist. Nederlandse Fauna deel 7.

Creemers, R. & Delft, J. van (2009). De Amfibieën en Reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Zeist. Nederlandse Fauna deel 9.

Dietz, C., Helversen, O. v., and Nill, D. (2011). Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest Afrika. Biologie, kenmerken, bedreigingen. 1e druk. Utrecht, Tirion Natuur/ Fontein Uitgevers.

Janssen, J. & Schaminée, J. (2008). Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. Zeist, KNNV.

Kalkman, V. (2007). *De soorten van het leefgebiedenbeleid*. Stichting European Invertebrate Survey (EIS) - Nederland, i.s.m. Nederlandse Mycologische Vereniging, Bryologische en Lichenologische Werkgroep, en Stichting Anemoon, in opdracht van Ministerie van LNV. Leiden, EIS2008-04.

Limpens, H., Mostert, K., & Bongers, W. (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. 2^e druk. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Ministerie van E,L, & I. Soortendatabase.
<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl/lnv.db/lnv.db/home.html>

Ministerie van E,L, & I. Gebiedendatabase. <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>

Ministerie van E,L, & I. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Dienst Regelingen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, Hustings, F. & Vergeer, J.-W. (2002). Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Verspreiding, aantallen, verandering. KNNV Uitgeverij, Zeist. Nederlandse Fauna deel 5.

Thissen, J.B.M., C. Achterberg & D. Bekker 2010. Verspreidingsonderzoek Nederlandse Zoogdieren VONZ 2009. Zoogdierverseniging rapport 2010.07. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Waarneming.nl <http://waarneming.nl/index.php>

Wansink, D & Zoogdierverseniging (2012). Verspreiding van zoogdieren in de provincie Utrecht. Werkatlas januari 2012.

7. FOTO'S PLANGEBIED

